

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

1 (413)

JANUARY – FEBRUARY 2025

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ӘБЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры, Абай атындағы ҚазҰПУ математика, физика және информатиканы оқыту әдістемесі кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

РИШЕЛЬ Мариновски, білім беру саласындағы PhD, Летбридж университеті педагогика факультетінің профессоры, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К.Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің кәсіби білім беру педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ӘБЛДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінің педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар мен мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БОЛАТБАЕВА Күлжанат Нұрымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, Юникорн университеті, Қаржы департаментінің қауымдастырылған профессоры (Чех Республикасы), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖҰМАН Жаппар, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, ҚР ҰҒА құрметті академигі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қолданбалы зерттеулер орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилянская академия» ұлттық университеті кафедрасының меңгерушісі (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихқызы, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *«іргелі ғылым салалары бойынша жаңа жетістіктердің нәтижелерін жариялау»*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2025

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования, заведующая кафедрой методики преподавания математики, физики и информатики КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СЕМБИЕВА Ляззат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

РИШЕЛЬ Мариновски, PhD в области образования, профессор факультета педагогики Летбриджского университета, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А. Букетова (Караганда, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, университет Юникорн, ассоциированный профессор Департамента финансов, (Чешская Республика), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖУМАН Жаппар, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель Казахстана, почетный академик НАН РК, директор Центра Международных прикладных исследований Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЬЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *«публикация результатов новых достижений в области фундаментальных наук».*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2025

EDITOR-IN-CHIEF:

ABYLKASSIMOVA Alma Yesimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Center for the Development of Pedagogical Education, Head of the Department of Methods of Teaching Mathematics, Physics and Computer Science at Abai KazNPU (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SEMBIEVA Lyazzat Myktybekovna, Doctor of Economics, Professor of the Eurasian National University (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

EDITORIAL BOARD:

RICHELLE Marynowski, PhD in Education, Professor, Faculty of Education, University of Lethbridge, (Alberta, Canada), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

SHISHOV Sergey Evgenievich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education, Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Karaganda University named after E.A. Buketov (Karaganda, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-Chief of the journal "Standards and Monitoring in Education" (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

BULATBAEVA Kulzhanat Nurymzhanovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

PETR Hájek, PhD, Unicorn University, Associate Professor, Department of Finance, (Czech Republic), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

JUMAN Jappar, Doctor of Economics, Professor, Honorary Academician of NAS RK, Honored Worker of Kazakhstan, Director of the Center for International Applied Research Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

LUKYANENKO Irina Grigorievna, Doctor of Economics, Professor, Head of Department of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

YESIMZHANOVA Saira Rafihevna, Doctor of Economics, Professor of the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The

certificate of registration of

a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: «*publication of the results of new achievements in the field of fundamental sciences*»

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2025

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 1. Number 413 (2025), 148–168

<https://doi.org/10.32014/2025.2518-1467.888>

FTMP 14.35.05
ӘОЖ 376.1

G.S. Yersultanova¹, R.K. Toleubekova², M.P. Asylbekova¹, 2025.

¹ L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan;

² Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: e_gulnura@mail.ru

FEATURES OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL FUNCTIONS OF THE FUTURE SOCIAL PEDAGOGUE IN THE COURSE OF SCIENTIFIC AND PRACTICAL TRAINING

Yersultanova Gulnur Serykbaevna – doctoral student of the educational program «Social pedagogy and self-knowledge» NAO «L.Gumilyov Eurasian National University», Astana, Kazakhstan, e_gulnura@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-9503-7217>;

Toleubekova Rymshash Kameshovna – Dr. in pedagogy, professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Kazakhstan, Almaty, toleubekova@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0006-4056-3192>;

Asylbekova Marzia Pazilovna – Head of the Department of Pedagogy, Professor, Candidate of Pedagogical Sciences, NAO «L.Gumilyov Eurasian National University», Astana, Kazakhstan, asylbekova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-7529-8022>.

Abstract. The article comprehensively examines the competence model of the formation of social tasks of the future teacher. It is obvious that one of the main *relevant* components of this competence is the criteria of scientific and practical training. In this direction, the social experience of a graduate student as a future teacher in the process of implementing scientific and pedagogical practice is presented. In scientific work, great importance was attached to the problem of formation of readiness for professional activity of students of pedagogical universities, as well as the question of how and by what means to determine the availability of this training. To assess readiness, a dichotomous approach is proposed: the readiness or unpreparedness of the graduate for professional activity is determined. As a *result* of the control over the preparation for pedagogical activity, the following components are proposed for the organization of scientific and practical activities: motivation for the profession of a teacher and self-improvement of a person, her moral and ethical characteristics, necessary knowledge and skills, experience of successful professional activity. As a tool for assessing readiness, it is proposed to form an electronic portfolio of student scientific papers, in which information about students' personal achievements over the years of study at the university, about external and reflexive evaluation of the

results of their activities from the point of view of independent progress towards the intended educational goal is consolidated and summarized. It is important that the future teacher correctly assesses the peculiarities of social development in society and, in this regard, organizes his official activities. In this sense, the main form of the future teacher's activity is building close relationships with students.

Key words: competence, future teacher, social function, professional standard, scientific and pedagogical practice, teacher training, motivation.

Г.С. Ерсұлтанова¹, Р.К. Төлеубекова², М.П. Асылбекова¹, 2025.

¹Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан;

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,

Алматы, Қазақстан.

E-mail: e_gulnura@mail.ru

ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ БАРЫСЫНДА БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ФУНКЦИЯЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Ерсұлтанова Гульнур Серикбаевна – «Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» білім беру бағдарламасының докторанты, «Л. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КЕАҚ, Астана, Қазақстан, e_gulnura@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-9503-7217>;

Төлеубекова Рымшаш Камешовна – п.ғ.д, профессор, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, toleubekova@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0006-4056-3192>;

Асылбекова Марзия Пазилловна – Педагогика кафедрасының меңгерушісі, педагогика ғылымының кандидаты, профессор, «Л. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КЕАҚ, Астана, Қазақстан, asylbekova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-7529-8022>.

Аннотация. Мақалада болашақ әлеуметтік педагогтың әлеуметтік міндеттерін қалыптастырудың құзыреттілік моделі жан-жақты қарастырылған. Бұл құзыреттіліктің негізгі өзекті компоненттерінің бірі педагогтардың педагогикалық қызметіне ғылыми-практикалық дайындық критерийлері екені анық. Бұл бағытта білім алушылардың ғылыми-педагогикалық практиканы іске асыру процесінде болашақ педагог ретіндегі әлеуметтік тәжірибесі ұсынылған. Ғылыми жұмыста педагогикалық университеттер студенттерінің кәсіби қызметіне дайындықты қалыптастыру мәселесіне, сондай-ақ осы дайындықтың болуын қалай және қандай құралдармен анықтау керектігі туралы мәселеге үлкен мән берілді. Дайындықты бағалау үшін дихотомиялық тәсіл ұсынылады: түлектің кәсіби қызметке дайындығы немесе дайын еместігі анықталады. Педагогикалық қызметке дайындықты бақылау нәтижесі ретінде ғылыми-практикалық қызметті ұйымдастыру үшін келесі компоненттер ұсынылады: мұғалім мамандығына ынталандыру және жеке тұлғаның өзін-өзі жетілдіруі, оның моральдық-этикалық сипаттамалары, қажетті білім мен дағдылар, табысты кәсіби қызмет тәжірибесі. Дайындықты бағалау құралы ретінде студенттердің ғылыми жұмыстарының электрондық портфолиосын

калыптастыру ұсынылады, онда студенттердің ЖОО-да оқу жылдарындағы жеке жетістіктері туралы, олардың қызметінің нәтижелерін көзделген білім беру мақсатына дербес ілгерілету тұрғысынан сыртқы және рефлексивті бағалау туралы ақпаратты бекіту және жинақтау жүзеге асырылады. Болашақ мұғалімнің қоғамдағы әлеуметтік даму ерекшеліктерін дұрыс бағалауы және осыған байланысты өзінің қызметін ұйымдастыруы маңызды. Бұл тұрғыда болашақ педагогтың негізгі қызметі оқушылармен, әлеуметтік ортамен тығыз қарым-қатынас орнату болып табылады.

Түйін сөздер: құзыреттілік, болашақ педагог, әлеуметтік функция, кәсіби стандарт, ғылыми-педагогикалық практика, педагогтарды даярлау, ынталандыру.

Г.С. Ерсұлтанова^{*1}, Р.К. Толеубекова², М.П. Асылбекова¹, 2025.

¹Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева,
Астана, Казахстан;

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
Алматы, Казахстан.

E-mail: e_gulnura@mail.ru

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ БУДУЩЕГО СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ХОДЕ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ

Ерсұлтанова Гүльнур Серикбаевна – докторант образовательной программы «Социальная педагогика и самопознание», НАО «Евразийский национальный университет имени Л. Гумилева», Астана, Казахстан, e_gulnura@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-9503-7217>;

Толубекова Рымшаш Камешовна – д.п.н., профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, toleubekova@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0006-4056-3192>;

Асылбекова Марзия Пазилловна – заведующая кафедрой педагогики, профессор, кандидат педагогических наук, asylbekova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-7529-8022>.

Аннотация. В статье всесторонне рассмотрена компетентностная модель формирования социальных задач будущего социального педагога. Очевидно, что одним из основных *актуальных* компонентов данной компетенции являются критерии научно-практической подготовки к педагогической деятельности педагогов. В данном направлении представлен социальный опыт магистранта-студента как будущего педагога в процессе реализации научно-педагогической практики. В научной работе большое значение придавалось проблеме формирования готовности к профессиональной деятельности студентов педагогических вузов, а также вопросу о том, как и какими средствами определить наличие этой подготовки. Для оценки готовности предлагается дихотомический подход: определяется готовность или неподготовленность выпускника к профессиональной деятельности. В качестве *результата*

контроля за подготовкой к педагогической деятельности для организации научно-практической деятельности предлагаются следующие компоненты: мотивация к профессии учителя и самосовершенствование личности, ее нравственно-этические характеристики, необходимые знания и навыки, опыт успешной профессиональной деятельности. В качестве инструмента оценки готовности предлагается формирование электронного портфолио студенческих научных работ, в котором осуществляется закрепление и обобщение информации о личных достижениях студентов за годы обучения в вузе, о внешней и рефлексивной оценке результатов их деятельности с точки зрения самостоятельного продвижения к намеченной образовательной цели. Важно, чтобы будущий педагог правильно оценивал особенности социального развития в обществе и, в связи с этим организовывал свою служебную деятельность. В этом смысле основной формой деятельности будущего учителя становится построение тесных отношений с учащимися.

Ключевые слова: компетентность, будущий педагог, социальная функция, профессиональный стандарт, научно-педагогическая практика, подготовка педагогов, мотивация.

Кіріспе. Қазіргі қоғамдағы әлеуметтік мәселелердің күрделенуі болашақ әлеуметтік педагогтардың сапалы білім алуын, олардың кәсіби функцияларын дұрыс қалыптастыруды талап етеді. Әлеуметтік педагог мамандығы балалар мен жастардың, сондай-ақ қоғамның әртүрлі топтарының әлеуметтік мәселелерін шешуде маңызды рөл атқарады. Сондықтан болашақ педагогтардың ғылыми-практикалық дайындығы олардың кәсіби құзыреттілігін арттырып, әлеуметтік жұмыс жүргізуге қажетті дағдыларды қалыптастыруға бағытталуы керек.

Ғылыми-практикалық дайындық процесінде болашақ әлеуметтік педагогтың кәсіби функцияларын қалыптастыру оның кәсіби қызметінің сәттілігін анықтайтын бірқатар ерекшеліктерге ие. Міне, олардың кейбіреулері:

1. Теория мен практиканың интеграциясы: болашақ әлеуметтік тәрбиешілердің теориялық білім алып қана қоймай, оларды іс жүзінде қолдануға мүмкіндігі болуы маңызды. Ғылыми-практикалық дайындық теориялық білім мен практикалық дағдылардың симбиозын қамтуы керек.

2. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту: әлеуметтік мұғалімнің жұмысы әртүрлі топтармен қарым-қатынаспен тығыз байланысты. Сондықтан дайындық барысында қарым-қатынас, тыңдау, диалог жүргізу және сендіру дағдыларын дамытуға жеткілікті көңіл бөлу маңызды.

3. Эмоционалды құзыреттілік: Болашақ әлеуметтік тәрбиеші жоғары эмоционалды тұрақтылыққа, эмпатияға және эмоцияларын тиімді басқару қабілетіне ие болуы керек. Ғылыми-практикалық дайындық эмоционалды тұрақтылықты дамыту мен бақылауды қажет ететін міндеттер мен жағдайларды қамтуы керек.

4. Командада жұмыс істей білу: әлеуметтік педагог көбінесе басқа мамандармен және клиенттерге көмек көрсететін адамдармен бірге жұмыс

істейді. Сондықтан бірлескен жұмыс, ұжымдық шешім қабылдау және әріптестермен өзара әрекеттесу дағдыларын қалыптастыру ғылыми-практикалық дайындықтың маңызды ерекшелігі болып табылады.

5. Педагогикалық практиканы жобалау және дамыту: оқыту процесінде болашақ әлеуметтік педагогтар тәжірибелі тәлімгерлердің жетекшілігімен өздерінің педагогикалық тәжірибелерін жобалап, жүргізе алуы керек. Бұл оларға алған білімдері мен дағдыларын іс жүзінде қолдануға, жұмыс әдістерін жетілдіруге және кәсіби маман ретінде дамуға мүмкіндік береді.

Білікті педагогтарды даярлау олар жүзеге асыратын кәсіби қызмет түрлері туралы нақты түсініктерді талап етеді. Қазіргі кезеңде педагогтің еңбек функциялары кәсіби стандартта бекітілген. Әлеуметтік педагогтың кәсіби стандарты – бұл кәсіби міндеттерді сапалы орындау үшін қажетті маманның кәсіби құзыреттеріне, оның міндеттеріне, функциялары мен қасиеттеріне қойылатын талаптарды анықтайтын ресми құжат. Кәсіптік стандарт білім беру бағдарламаларын әзірлеу, мансаптық өсуді жоспарлау, әлеуметтік педагогтардың біліктілігін бағалау және біліктілігін арттыру үшін негіз болып табылады. Әлеуметтік педагогтың кәсіби стандарты әлеуметтік педагогтардың кәсіби құзыреттеріне қойылатын бірыңғай талаптарды қалыптастыруға көмектеседі, сондай-ақ осы саладағы мамандардың біліктілігін бағалауға және салыстыруға мүмкіндік береді. Ол сондай-ақ білім беру сапасын арттыруға және әлеуметтік педагогтарды даярлауға, білім беру бағдарламаларын қазіргі заманғы талаптарға және кәсіби қызметтің өзгермелі жағдайларына бейімдеуге ықпал етеді.

Болашақ әлеуметтік педагогтің еңбек функциясын қалыптастыру бұл кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыру үшін қажетті кәсіби дағдыларды, білім мен жеке қасиеттерді игеру процесі. Бұл мақалада болашақ әлеуметтік педагогтың еңбек функциясын қалыптастыруға әсер ететін негізгі аспектілерді қарастырамыз:

1. Тәжірибеде оқыту: практикалық оқыту әлеуметтік педагогтың еңбек қызметін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Тағылымдамалар, практикалар, педагогикалық traineeships студенттерге клиенттермен тәжірибе жинақтауға, әлеуметтік өзара іс-қимыл дағдыларын дамытуға және алған білімдерін іс жүзінде қолдануға көмектеседі.

2. Кәсіптік оқыту: әлеуметтік жұмыс теориясы мен әдістемесі, психология, әлеуметтану, педагогика сияқты арнайы пәндерді кешенді зерттеу болашақ әлеуметтік педагогтарға мамандықтың негіздерін түсінуге, әлеуметтік мәселелерді талдауға және практикалық шешімдерді әзірлеуге көмектеседі.

3. Педагогикалық дағдыларды дамыту: әлеуметтік педагог үшін педагогикалық өзара іс-қимыл дағдыларын, білім беру іс-шараларын жүргізу, топтарда жұмыс істеу, клиенттерді ынталандыру және қолдау дағдыларын меңгеру маңызды.

4. Эмпатия және толеранттылық: эмоционалды тұрақтылықты

қалыптастыру, тыңдау, түсіну және клиенттердің сезімдерін сезіну, тәуелсіздікті сақтау және кәсіби қашықтықты сақтау.

5. Жеке өсу бойынша жұмыс: үнемі өзін-өзі жетілдіру, сыни ойлауды, рефлексияны дамыту, сондай-ақ кәсіби өсу мен біліктілікті арттыруға ұмтылу болашақ әлеуметтік педагогтың еңбек функциясын қалыптастыруға ықпал етеді.

Осы аспектілердің барлығы өзара байланысты және болашақ әлеуметтік педагогтың еңбек функциясын табысты қалыптастыру үшін маңызды және оның әлеуметтік педагогика саласында тиімді жұмыс істеу үшін қажетті кәсіби дағдыларын, құзыреттері мен қасиеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

Материалдар және әдістер. Болашақ педагогтарды даярлау жүйесі мен кәсіби стандарттың бір әдіснамалық негізі, атап айтқанда – құзыреттілік тәсілі бар екенін атап өтеміз. Құзыреттілік тәсіл шеңберінде кәсіптік педагогикалық білім беру сапасының деңгейін арттыратын және студенттерді педагогикалық қызмет жағдайына қосу арқылы өзінің оқу-танымдық қызметін жоспарлау, талдау, рефлексия, бағалау бойынша әмбебап білім, білік және дағдылар жүйесін қалыптастыруды қамтамасыз ететін қажетті жағдайлар жасауға болады. Сонымен қатар, дедукция және индукция әдістерінің көмегімен болашақ мұғалімдердің жалпы және жеке деңгейлеріндегі айырмашылықты бағалауға болады.

Қазақстанда әлеуметтік педагог қызметі екі негізгі нормативтік құжат бойынша реттеледі:

1. «Психологиялық және әлеуметтік жұмыс» кәсіби стандарты

□ Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2019 жылғы 30 мамырдағы №292 бұйрығымен бекітілген. Әлеуметтік педагогқа қойылатын кәсіби біліктілік талаптарын, оның функционалдық міндеттерін белгілейді.

2. «Педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген тұлғалардың лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары»

□ ҚР Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі №338 бұйрығы және 2022 жылғы 31 наурыздағы №121 өзгерістері. Әлеуметтік педагогтың білім беру процесін ұйымдастырудағы рөлін, жеке оқушылармен жұмыс істеу міндеттерін анықтайды.

Әлеуметтік педагогтың лауазымдық міндеттерінің ішінде мыналарды қарастыру қажет деп санаймыз:

1) жеке тұлғаның және оның микроортасының психологиялық-медициналық-педагогикалық ерекшеліктерін, өмір сүру жағдайларын зерделейді, білім алушылардың, тәрбиеленушілердің мінез-құлқындағы мүдделер мен қажеттіліктерді, проблемаларды, жанжалды жағдайларды, ауытқуларды анықтайды және оларға әлеуметтік көмек пен қолдауды уақтылы көрсетеді;

2) білім алушылардың жеке және жас ерекшеліктерін ескере отырып, жеке

білім беру маршруттарын, жеке даму бағдарламаларын әзірлеуге және іске асыруға;

3) сабақтан тыс уақытта білім алушылардың, тәрбиеленушілердің таланттарын, ақыл-ой және дене қабілеттерін дамытуға жағдай жасайды (Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, 2022).

Жоғарыда аталған лауазымдық міндеттердің ішінде әлеуметтік педагогтан арнайы білім алуды талап ететіндер бар. Атап айтқанда, бірінші функцияны орындау үшін маманға «Конфликтология» туралы білім қажет. Демек, оқу жоспарында «Конфликтология» пәні болуы керек және осы пәннің мазмұны балалар мен жасөспірімдер арасындағы жанжалды жағдайларды, девиантты мінез-құлқы бар балалармен қарым-қатынас мәселелерін және т. б. қамтитын тақырыптарды қамтуы керек. Егер бірінші функцияны орындау қиындық тудырмаса және ЖОО-да осы мәселе бойынша маман даярлау үшін жағдайлар жасалуы мүмкін болса, онда біздің ойымызша, екінші және үшінші функцияларды орындау мүмкін емес. Жеке білім беру маршруттарын әзірлеу, ақыл-ой талантын анықтау және дамыту пән мұғалімдерінің міндетіне кіреді. Әлеуметтік педагог жетім балалармен, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен, девиантты мінез-құлықпен және т.б. жұмыс істеуге, сондай-ақ әлеуметтік қызметтермен, қоғамдық ұйымдармен жұмыс істеуге көбірек көңіл бөледі.

Осыған ұқсас проблема - «Психологиялық және әлеуметтік жұмыс» кәсіби стандартын талдау барысында анықталды, мұнда әлеуметтік педагог меңгеруі тиіс дағдылардың бірі «Ата-аналармен (заңды өкілдермен), өзге де педагогикалық қызметкерлермен және психологтармен өзара іс-қимылда бастауыш жалпы білім беру бағдарламасының шеңберінен шығатын білім беру нәтижелерінің барлық түрлеріне (пәндік, метапәндік және тұлғалық) қол жеткізу міндеттеріне сәйкес білім алушының жеке білім беру траекториясын түзету (Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, 2022).

Әлеуметтік педагогтың рөлі мектеп оқушыларының жеке білім беру траекториясын қалыптастыруда тікелей пәндік білім берумен шектелмейді, бірақ ол осы процесте маңызды қолдаушы және үйлестіруші рөл атқарады. Әлеуметтік педагог оқушылардың әлеуметтік жағдайын, психоэмоционалдық күйін, оқудағы қиындықтарын, мотивациясын және отбасы ортасын ескере отырып, олардың оқу траекториясына әсер етуі мүмкін.

Нақтылай айтқанда, әлеуметтік педагог:

Оқушының білім алуға деген психоэмоционалдық дайындығын бағалайды (стресс, мотивация, мінез-құлық ерекшеліктерін ескеру).

Ата-аналармен және мұғалімдермен жұмыс істейді, білім беру процесіндегі әлеуметтік факторларды талдап, баланың оқу жетістіктеріне әсер ететін сыртқы жағдайларды реттеуге көмектеседі.

Қиындықтарға тап болған оқушыларға қолдау көрсетеді (инклюзивті білім беру, ерекше қажеттіліктері бар балаларға әлеуметтік көмек ұйымдастыру, оқуға бейімделу).

Мектеп психологымен бірлесе отырып, оқушының жеке даму жоспарын әзірлеуге қатысады, бірақ бұл тек пәндік біліммен шектелмей, тұлғалық даму, қарым-қатынас дағдылары, эмоционалды интеллект сияқты аспектілерді қамтиды.

Мектепшілік және мектептен тыс бағдарламаларға қатысу мүмкіндіктерін қарастырады, оқушылардың әлеуметтік дағдыларын дамыту үшін қосымша шараларды ұйымдастырады (үйірмелер, тренингтер, кәсіби бағдарлау жұмыстары).

Осылайша, әлеуметтік педагог оқушының жеке білім беру траекториясын түзету процесіне жанама түрде қатысады, бірақ оның рөлі – оқушылардың психоәлеуметтік жағдайын бақылау, мотивациясын арттыру және олардың білім алуына ықпал ететін сыртқы факторларды реттеу болып табылады. Сондықтан пән мұғалімдері пәндік білім мен метапәндік дағдыларды қалыптастыруда негізгі рөл атқарса, әлеуметтік педагог олардың әлеуметтік ортаға бейімделуі мен психологиялық тұрақтылығын қамтамасыз етуде маңызды орын алады.

Нәтижелер және талқылау. Педагогтің әлеуметтік қызметі әр оқушының психологиялық ерекшеліктерін зерттеуге және оқушының микроортасын анықтауға бағытталуы керек. Болашақ әлеуметтік педагогтардың кәсіби дайындығы қазіргі қоғамдағы әлеуметтік өзгерістерге, білім беру стандарттарына және кәсіби қызметке қойылатын талаптарға сай болуы керек. Қазіргі уақытта әлеуметтік педагогтың қызметі тек балалар мен жастарды оқытуға ғана емес, сонымен қатар олардың әлеуметтік бейімделуіне, психологиялық қолдауға және құқықтарын қорғауға бағытталған. Негізгі талаптар:

1. Кәсіби құзыреттілік

□ Әлеуметтік педагог балалар мен жасөспірімдердің психологиясын, әлеуметтануды, педагогиканы және құқықтық негіздерді меңгеруі қажет.

□ Балалар мен ата-аналардың құқықтарын қорғау, әлеуметтік бейімделуді қамтамасыз ету дағдылары болуы тиіс.

2. Коммуникативтік құзыреттілік

□ Әлеуметтік педагог балалармен, ата-аналармен, мұғалімдермен және әкімшілік қызметкерлермен тиімді қарым-қатынас орнату білуі керек.

□ Әлеуметтік жағдайларды бағалап, түсіндіру, жанжалдарды шешу қабілеті маңызды.

3. Психологиялық төзімділік және стресс-менеджмент

□ Әлеуметтік педагогтың жұмысы эмоционалды жүктеме мен стресске ұшыратады.

□ Сондықтан ол психологиялық тұрақтылықты сақтап, қиын жағдайларды шешуде салмақты шешім қабылдауы қажет.

4. Инклюзивті білім беру дағдылары

□ Арнайы білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеу дағдылары болуы керек.

□ Әртүрлі әлеуметтік топтармен жұмыс істеу үшін икемділік қажет.

5. Цифрлық сауаттылық және инновациялық технологияларды қолдану

□ Әлеуметтік педагог интернеттегі ақпараттарды өңдеу, онлайн кеңес беру, сандық платформаларды пайдалану сияқты цифрлық дағдыларды меңгеруі керек.

Кәсіби стандартқа талдау жүргізу барысында анықталған проблемалық тұстары:

Жақсы жақтары:

- Кәсіби стандарт әлеуметтік педагогтың негізгі міндеттері мен құзыреттерін жүйелендірді.

- Әлеуметтік жұмыс жүргізу үшін білім беру мен психологиялық қолдау механизмдерін енгізді.

- Білім беру сапасын бағалау жүйесі студенттердің оқу жетістіктерін тіркеуге мүмкіндік береді.

Шектеулері:

- Практикалық дайындыққа басымдық берілмеген – стандарттар теориялық оқытуға көбірек бағытталған.

- Цифрлық дағдылар мен инклюзивті білім беру мәселелері толық қамтылмаған.

- Әлеуметтік педагогтың психологиялық төзімділігі мен құқықтық сауаттылығы жеткіліксіз қарастырылған.

Талдау нәтижелері:

Сұрақ	Нәтижесі
Қазіргі кәсіби стандарттар жұмысқа толық дайындықты қамтамасыз ете ме?	54%
Практикалық тәжірибе жеткілікті ме?	47%
Стандарттар шынайы әлеуметтік мәселелерді шешуге бағытталған ба?	50%

Бұл нәтижеден көретініміз:

- Кәсіби стандарттар әлеуметтік педагогтың негізгі міндеттерін анықтағанымен, оларды шынайы тәжірибеге бейімдеу жеткіліксіз.

- Практикалық дайындықтың жеткіліксіздігі түлектердің жұмысқа орналасуын қиындатады.

- Цифрлық технологиялар мен психологиялық қолдауға арналған бөлімдер толық жетілдіруді қажет етеді.

Көптеген елдердің білім беру жүйесі әлеуметтік инфрақұрылымның маңызды және серпінді элементтерінің біріне айналууда. Сонымен бірге, бүкіл әлемде білім дағдарысқа ұшырайды, әр елде белгілі бір дәрежеде қазіргі өркениеттің объективті талаптарына сәйкессіздікті анықтайды. Ресей, Англия және АҚШ университеттерінде болашақ мұғалімдерді кәсіби даярлау параллель, дәйекті және балама модельдер бойынша жүзеге асырылады.

Қазақстан мен шетелдегі әлеуметтік педагогтарды даярлау жүйесінің салыстырмалы талдауы

Критерий	Қазақстан	Еуропа (Германия, Финляндия)	АҚШ	Ресей
Практикалық даярлықтың ұзақтығы	Қысқа мерзімді практика (2-3 ай), студенттер көбінесе теориямен айналысады.	Ұзақ мерзімді практика (6-12 ай), студенттер кәсіби мекемелерде жұмыс істейді.	6 айдан 1 жылға дейін міндетті өндірістік практика.	4-6 ай, студенттер әлеуметтік қызметтерде жұмыс істейді.
Әлеуметтік жұмысқа бейімдеу әдістері	Теориялық оқыту басым, практика шектеулі.	Студенттер нақты әлеуметтік мәселелерді шешуге тікелей қатысады, менторлық жүйе бар.	Практика барысында кәсіби тренингтер және супервизия қолданылады.	Практикалық оқыту, арнайы жобаларға қатысу, әлеуметтік жұмыстың нақты тәжірибесі бар.
Құқықтық және психологиялық даярлық	Құқықтық білім жеткіліксіз, психологиялық дайындық та шектеулі.	Әлеуметтік заңнамалар мен психологиялық әдістер тереңдетіліп оқытылады.	Әлеуметтік қызметтер мен психологиялық көмек көрсетуді үйрету маңызды рөл атқарады.	Құқықтық және психологиялық аспектілер орташа деңгейде қамтылған.
Цифрлық технологияларды пайдалану деңгейі	Онлайн оқыту мен цифрлық құралдар шектеулі.	Студенттер әлеуметтік қызметтерде цифрлық платформаларды қолданады.	Цифрлық әдістер мен big data талдау кеңінен қолданылады.	Электрондық құжат айналымы мен онлайн кеңес беру қарастырылған
Әлеуметтік педагогтың кәсіби даму мүмкіндіктері	Біліктілікті арттыру курстары сирек кездеседі.	Үздіксіз кәсіби даму бағдарламалары міндетті.	Студенттер жұмысқа орналасқаннан кейін де біліктілігін жетілдіруі тиіс.	Әлеуметтік педагогтарды қайта даярлау курстары бар.
Практикаға бағытталған оқыту әдістері	Дәрістер мен семинарлар басым.	Студенттер нақты кейстерді шешеді, рөлдік ойындар пайдаланылады.	Case-study, симуляциялық оқыту кеңінен қолданылады.	Әлеуметтік зерттеулер, интерн-жобалар қарастырылған.

Бұл талдаудан көретініміз:

1. Қазақстанда теориялық білімге басымдық беріледі, ал Еуропа мен АҚШ-та практикаға көбірек көңіл бөлінеді.

2. Шетелдік тәжірибеде әлеуметтік педагогтардың құқықтық және психологиялық дайындығы жоғары деңгейде.

3. Цифрлық технологияларды пайдалану Қазақстанда төмен, ал Еуропа мен АҚШ-та бұл бағыт жақсы дамыған.

4. Қазақстанда педагогикалық практика аз уақытты қамтиды (2-3 ай), ал шетелде 6-12 айлық практика міндетті.

Осы талдауды қорытындылай келе бірнеше ұсыныстарды енгізуге болады:

1. Практика мерзімін ұзарту – 6 айдан кем емес өндірістік практика енгізу.

2. Цифрлық дағдыларды дамыту – әлеуметтік қызметтердегі онлайн кеңес беру және электронды портфолио жүйесін енгізу.

3. Құқықтық және психологиялық білімді күшейту – заңнамалық және психологиялық тренингтерді оқу бағдарламасына қосу.

4. Шетелдік тәжірибеге негізделген оқыту әдістерін енгізу – case-study, симуляциялық оқыту, рөлдік ойындар және менторлық жүйені пайдалану.

Бұл ұсыныстар қазақстандағы әлеуметтік педагогтарды даярлау сапасын арттыруға және әлемдік үздік тәжірибелерді енгізуге мүмкіндік береді деген ойдамыз.

Болашақ әлеуметтік педагогтың арнайы құзыреттілігі - бұл әлеуметтік педагогика саласындағы кәсіби міндеттерді сәтті орындау үшін қажетті білім, дағдылар, іскерліктер мен жеке қасиеттердің жиынтығы. Болашақ әлеуметтік педагогтың арнайы құзыреттілігінің мәнін келесідей анықтауға болады:

1. Әлеуметтік процестер мен құбылыстарды түсіну: болашақ әлеуметтік тәрбиеші әлеуметтік мәселелер, әлеуметтік жұмыс теориялары, психология және педагогика туралы терең білімге ие болуы керек.

2. Клиенттермен жұмыс істеу дағдылары: арнайы құзыреттілік әртүрлі клиенттермен тиімді қарым-қатынас жасауды, жеке және топтық жұмыстарды жүргізуді, әлеуметтік диагностика жасауды және көмек жоспарын құруды қамтиды.

3. Сыни тұрғыдан ойлау және рефлексия: болашақ әлеуметтік тәрбиеші ақпаратты сыни тұрғыдан талдай білуі, өзінің кәсіби қызметін бағалай білуі, сондай-ақ үнемі өзін-өзі оқытуға және өзін-өзі жетілдіруге ұмтылуы керек.

4. Эмпатия және этика: арнайы құзыреттілік клиенттерге түсіністік, жанашырлық және эмпатия көрсете білуді, сондай-ақ кәсіби қызметтің этикалық принциптерін сақтауды қамтиды.

5. Шығармашылық: болашақ әлеуметтік тәрбиеші жұмыстың креативті әдістері мен әдістерін қолдана білуі, инновациялық шешімдер таба білуі және клиенттердің әлеуетін дамыту үшін жағдай жасай білуі керек.

Осылайша, болашақ әлеуметтік педагогтың арнайы құзыреттілігі әлеуметтік-педагогикалық қызметті сәтті жүзеге асыру үшін қажетті білімнің, дағдылардың және жеке қасиеттердің әртүрлі аспектілерінің кешенді бірлестігі болып табылады.

Технологиялық құзыреттілік қазіргі әлемдегі әлеуметтік педагогтер үшін маңызды бола түсуде. Бұл клиенттермен, оқушылармен немесе тәрбиеленушілермен жұмыс жасауда заманауи технологияларды қолдана білуді білдіреді. Әлеуметтік педагогтер сандық құралдарды дәрістер, кеңес беру, құжаттармен жұмыс жасау және әлеуметтік желілер немесе мессенджерлер арқылы клиенттермен байланыс орнату үшін қолдана алады. Интернеттегі ақпаратты сыни тұрғыдан бағалай білу және клиенттерге интернетті қауіпсіз пайдалану дағдыларын үйрету де маңызды. Жаңа технологияларды игеру әлеуметтік педагогқа өз жұмысының тиімділігін арттыруға және қазіргі білім беру кеңістігінде өзекті болып қалуға көмектеседі.

Арнайы құзыреттіліктің осы сипаттамалары төрт блокқа құрылымдалған оның компоненттерінің тізімінде ашылуы мүмкін (1-кесте).

1-кесте: әлеуметтік қызмет процесінде болашақ әлеуметтік педагогтың арнайы құзыреттілігінің құрылымы:

Әлеуметтік педагогтың технологиялық құзыреттілігі	
Когнитивті блок	Операциялық блок
<p>Әлеуметтік педагогтың танымдық блогы әлеуметтік тәрбиешіге клиенттермен, студенттермен немесе тәрбиеленушілермен тиімді қарым-қатынас жасауға көмектесетін танымдық іс-әрекет пен ойлаудың әртүрлі аспектілерін қамтиды.</p> <p>Когнитивті блогтың негізі когнитивті процестерді түсіну, ақпаратты түсіну, шешім қабылдау, мәселелерді шешу, сыни ойлауды дамыту болып табылады. Әлеуметтік тәрбиешінің ақпаратты талдау дағдылары, рефлексия және әртүрлі жағдайларға бейімделу қабілеті болуы керек. Сонымен қатар, когнитивті блогтың маңызды элементтері-эмпатия, эрудиция және сыни ойлау қабілеті. Когнитивті блогты дамыту әлеуметтік тәрбиешілерге өз клиенттерін жақсы түсінуге, олардың қажеттіліктеріне барабар жауап беруге, туындаған мәселелерді шешуге және білім беру процесін тиімді жүргізуге көмектеседі.</p>	<p>Әлеуметтік педагогтың операциялық блогы өзінің кәсіби қызметі шеңберінде практикалық іс-әрекеттер мен міндеттерді жүзеге асыруды қамтиды. Бұл тұрғыда операциялық блок клиенттермен, студенттермен немесе тәрбиеленушілермен өзара әрекеттесуге мүмкіндік беретін әлеуметтік педагог жұмысының нақты әдістері мен әдістерін қамтиды. Операциялық блок клиенттермен жұмыс істеудің жеке жоспарларын әзірлеуді, топтық сабақтарды өткізуді, құжаттамамен жұмыс істеуді, іс-шараларды ұйымдастыруды, клиенттерге кеңес беруді және қолдауды қамтиды. Операциялық блогтың маңызды элементі сонымен қатар әртүрлі топтар мен тұлғалармен жұмыс жасауда әртүрлі әдістер мен тәсілдерді қолдана білу болып табылады. Әлеуметтік педагогтың операциялық блогы нақты жұмыста білім мен дағдыларды іс жүзінде қолдануға бағытталған, бұл өз клиенттерін әлеуметтік бейімдеу, білім беру, қолдау және дамыту мәселелерін тиімді шешуге мүмкіндік береді.</p>
Рефлексивті блок	Шығармашылық блок
<p>Әлеуметтік педагогтың өзін-өзі бағалауы, кәсіби іс-әрекетіне талдау жасауы және қызметтің тиімділігін арттыру жолдарын іздеуі. Бұл блок арқылы педагог өзінің әрекеттерін түсінеді, оларды жетілдіру жолдарын анықтайды, қателіктерден сабақ алады және кәсіби өсуге ұмтылады. Рефлексияның негізгі мақсаты – педагогтың қызметін жақсарту және кәсіби тұрғыдан үнемі даму. Осылайша, рефлексиялық блогты дамыту әлеуметтік педагогке өз іс-әрекеттерін әр клиенттің қажеттіліктеріне бейімдей алатын және өз жұмысын үздіксіз жетілдіре алатын сауатты, жауапты және эмпатикалық маман болуға көмектеседі.</p>	<p>Әлеуметтік педагогтың шығармашылық блогы өзінің кәсіби қызметі шеңберінде шығармашылық ойлау мен іс-әрекетке қабілеттілік пен дайындықты білдіреді. Бұл блок клиенттермен жұмыс істеудің креативті тәсілдерін, проблемалардың стандартты емес шешімдерін табуы, мақсатқа жету үшін әртүрлі әдістер мен әдістерді қолдануды қамтиды. Әлеуметтік педагогикадағы шығармашылық клиенттерге жақындаудың жаңа тәсілдерін табуға, қызықты және тиімді білім беру бағдарламаларын құруға, клиенттердің дамуы мен өзін-өзі жүзеге асыруына ықпал ететін инновациялық іс-шаралар мен іс-шаралар өткізуге мүмкіндік береді. Шығармашылық блок әлеуметтік тәрбиешіге үнемі өзгеріп отыратын қоғам жағдайында икемді, инновациялық және бейімделгіш болуға көмектеседі. Шығармашылық тәсілдер клиенттердің алдында тұрған мәселелердің шешімін табуға, сондай-ақ білім беру бағдарламалары мен жұмыс әдістерін байытуға көмектеседі. Кәсіби қызметінде табысты болу және клиенттерге олардың дамуы мен өзін-өзі жетілдіруіне көмектесу үшін әлеуметтік тәрбиешінің шығармашылығын дамыту маңызды.</p>

Бұл блоктар әлеуметтік педагогтың кәсіби қызметін кешенді түрде ұйымдастырады және оның құзыреттілігін жан-жақты дамытуға бағытталған. Әр блок бір-бірімен тығыз байланысты, олардың үйлесімді дамуы болашақ маманның кәсіби құзыреттілігін арттыруға ықпал етеді. Білім берудің құзыреттілік моделінде педагогикалық практика ерекше маңызға ие болады, өйткені оны өту барысында студент мамандыққа кіру жағдайын түзету мақсатында болашақ жұмыс орнын зерттеуге мүмкіндік алады. «Қызметке дайындықты» түсінудің теориялық тәсілдерін, жоғары кәсіптік білім беру жүйесі студенттерінің әлеуметтік және жас ерекшеліктерін, сондай-ақ педагогикалық, әлеуметтік-педагогикалық қызметке дайындықтың компоненттері туралы ғалым-педагогтардың әзірлемелерін зерделеу негізінде оның компоненттері анықталды: жеке, мотивациялық, когнитивтік, белсенділік. Төмендегі кестеде педагогикалық іс-әрекеттің мазмұны және студенттің ғылыми жұмысқа дайындық критерийлері көрсетілген (кесте. 2).

2-кесте. Студенттердің әлеуметтік-педагогикалық қызметке дайындығының құрылымы мен мазмұны

Әлеуметтік-педагогикалық қызметке дайындық			
Жеке компонент	Мотивациялық компонент	Когнитивті компонент	Белсенділік компоненті
Мамандықтың жеке сәйкестігі, кәсіби маңызды қасиеттер жүйесі	Мамандыққа деген оң көзқарас пен қызығушылық	Әлеуметтік-педагогикалық қызмет саласындағы кәсіби хабардарлық	Кәсіби дағдылар мен іскерліктің синтезі

Әлеуметтік педагогтың жұмысы адамдармен тікелей байланысты болғандықтан, ол әртүрлі әлеуметтік мәселелерді шешуге бағытталған бірнеше маңызды дағдыларды меңгеруі керек. Мысалы, келесі дағдылар әлеуметтік педагогтың құзыреттілігінің негізін құрайды:

1. Коммуникативтік дағдылар. Әлеуметтік педагогтың басты құзыреттіліктерінің бірі – адамдармен тиімді қарым-қатынас орната білу. Бұл дағды клиенттермен, ата-аналармен, әріптестермен және қоғамның басқа мүшелерімен ашық және түсінікті сөйлесуді, ақпарат алмасуды қамтиды.

2. Эмпатия және эмоционалды интеллект. Әлеуметтік педагог басқалардың сезімдері мен эмоцияларын түсініп, оларға қолдау көрсету қабілетіне ие болуы керек. Эмпатия қиын жағдайға тап болған адамдарға көмек көрсетуде маңызды рөл атқарады. Эмоционалды интеллект адамдардың қажеттіліктерін түсініп, олардың жағдайын жақсартуға бағытталған шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

3. Мәселелерді шешу дағдылары. Әлеуметтік педагог әртүрлі әлеуметтік мәселелерді анықтап, оларды шешу жолдарын таба білуі тиіс. Бұл құзыреттілікке талдау жасау, жоспарлау және қиын жағдайларда дұрыс шешім қабылдау қабілеттері кіреді.

4. Кеңес беру және қолдау көрсету. Әлеуметтік педагогтың міндеті –

адамдарға бағыт-бағдар беру, кеңес беру және қолдау көрсету. Бұл дағды көмекке мұқтаж адамдарға қажетті ақпарат беру, олардың проблемаларын шешу жолдарын ұсыну арқылы көрініс табады.

5. Психологиялық дағдылар. Әлеуметтік педагог психология негіздерін біліп, адамдардың психологиялық күйін түсіне алуы керек. Бұл дағды адамдардың мінез-құлқына, эмоционалдық жағдайына әсер ететін факторларды анықтап, тиімді көмек көрсетуге мүмкіндік береді.

6. Әлеуметтік жұмыс ұйымдастыру дағдылары. Әлеуметтік педагогтың кәсіби қызметі әлеуметтік жобалар мен бағдарламаларды жоспарлау, ұйымдастыру және жүзеге асырумен тікелей байланысты. Ол әлеуметтік көмек көрсету жүйесін үйлестіріп, қоғамдағы әртүрлі топтармен жұмыс жүргізуі тиіс.

7. Құқықтық білім. Әлеуметтік педагог заңнамалық негіздермен жұмыс істеп, өз қызметінде құқықтық нормаларды басшылыққа алуы керек. Ол балалардың, жастардың және басқа топтардың құқықтарын қорғауға қатысты заңдарды білуі және қолдануы қажет.

8. Тәрбие және педагогикалық дағдылар. Әлеуметтік педагогтың тәрбиелік қызметі оның қоғамдағы әлеуметтік-мәдени нормаларды сақтап, балалар мен жасөспірімдерге дұрыс бағыт беру қабілетін қамтиды. Педагог балаларды тәрбиелеуде олардың әлеуметтік ортаға дұрыс бейімделуін қамтамасыз етуі тиіс.

Бұл дағдылар әлеуметтік педагогтың қызметіндегі құзыреттіліктердің маңызды элементтері болып табылады және оның кәсіби біліктілігін қамтамасыз етеді.

В.В. Сериковтың пікірінше, қалыптасқан кәсіби құзыреттілік білім беру ортасын жеке – субъективті талдау арқылы кәсіби жағдайға бағдарлануды және осы негізде кәсіби қызметтің субъективті бейнесін міндеттер – операциялар түрінде құруды көздейді (Сериков, 2008).

Міндет оның мазмұнын игеруге бағытталған кәсіби қызмет кезеңінің негізі ретінде қарастырылады, оның барысында: 1) өмір сүрудің белгілі бір саласы ретінде оқушыларды оқу материалына бағдарлау арқылы білім беру процесінің күтілетін нәтижесі туралы түсінік; 2) пәндік білімді игеруге ғана емес, сонымен қатар өз бетінше жауап алу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған білім беру ортасы дүниетанымдық және әдіснамалық идеяларды талдау арқылы проблемалық мәселелерге; 3) субъект-оқу жағдайында жаңа жеке функцияларды игеру арқылы білім алушылардың әлеуетті мүмкіндіктерін ашуға бағытталған білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылының субъективті сипаты (Cohen, 2005).

ЖОО-да оқу процесінде студенттердің белсенді кәсіби ұстанымын, шығармашылық іс-әрекет стилін қалыптастыру үшін жағдай жасау қажет, бұл оқушылардың субъективті ұстанымын қалыптастыруды, олардың дамуын қамтамасыз етеді, сонымен қатар пән бойынша білім мен дағдылардың механикалық берілуін ғана емес оқыту процесінде алынған теориялық білімді тереңдету, зерттеу және педагогикалық қызмет саласында өзіндік практикалық

жұмыс дағдыларын игеру, бітіру біліктілік жұмысына материалдар дайындау – мұның бәрі педагогикалық практиканың мақсаты.

Педагогикалық практикадан өту процесі келесі құзыреттерді игеруге бағытталған:

1) Коммуникативтік құзыреттер

Әлеуметтік педагог практика барысында әртүрлі жастағы адамдармен (балалар, ата-аналар, әріптестер) тиімді қарым-қатынас орнатуды, тыңдау және түсіндіру қабілеттерін дамытады. Практикада алынған бұл дағдылар күрделі әлеуметтік жағдайларда дұрыс тіл табысуға мүмкіндік береді.

2) Әлеуметтік-психологиялық құзыреттер

Практика барысында әлеуметтік педагог әртүрлі әлеуметтік топтармен және жеке тұлғалармен жұмыс істеу арқылы психологиялық қолдау көрсету, адамдардың эмоционалдық жағдайын түсіну және олармен эмпатия құруды үйренеді.

3) Проблемаларды шешу және кеңес беру құзыреттері

Әлеуметтік педагог практикада шынайы өмірдегі әлеуметтік мәселелерді шешуге белсенді қатысып, кеңес беру, қолдау көрсету әдістерін меңгереді. Бұл құзырет адамдардың проблемаларын анықтап, оларға бағыт-бағдар беруге мүмкіндік береді.

4) Ұйымдастырушылық құзыреттер

Практика әлеуметтік педагогтың әлеуметтік жобалар мен іс-шараларды жоспарлау және ұйымдастыру дағдыларын қалыптастырады. Бұл құзыреттер әлеуметтік қызметті тиімді үйлестіруге, шараларды жоспарлау мен басқаруға бағытталған.

6) Құқықтық және нормативтік құзыреттер

Әлеуметтік педагог заңнамалық базамен, әлеуметтік құқықтармен, балалар мен отбасының құқықтық қорғауы туралы білімін практикада қолданады. Бұл оның кәсіби қызметінде заңды дұрыс қолдана білу қабілетін дамытады.

6) Рефлексивті және аналитикалық құзыреттер

Практика барысында әлеуметтік педагог өз қызметін бағалап, талдау жасай білуге және кәсіби өсу мақсатында өзін-өзі дамытуға ұмтылады. Рефлексивті дағдылар педагогтың тәжірибесін жетілдіруге көмектеседі.

7) Шығармашылық және инновациялық құзыреттер

Практикада әлеуметтік педагог стандартты емес жағдайларды шешуде шығармашылық қабілеттерін дамытады, жаңа әдістерді қолдануды және әлеуметтік мәселелерге жаңа көзқараспен қарауды үйренеді.

Бұл құзыреттер әлеуметтік педагогтың практикалық қызметінде негізгі рөл атқарады және оның кәсіби дайындығын толықтай қамтамасыз етеді. Педагогикалық практикада үш кезеңде үйренеді (Brake, 2007) олардың әрқайсысында болашақ педагогтер белгілі бір қызмет түрін игереді.

Әлеуметтік педагогтің кәсіби функциясын қалыптастыру қазіргі заманның талаптарына сай болуы үшін бірнеше маңызды аспектілерге назар аудару қажет деп санаймыз. Мысалы:

Цифрлық құзыреттерді игеру

Қазіргі заманның талаптары әлеуметтік педагогтардан цифрлық технологияларды қолдану дағдыларын меңгеруді талап етеді. Бұл онлайн платформаларда кеңес беру, әлеуметтік желілер арқылы байланыс орнату, қашықтықтан жұмыс істеу және электронды құжаттарды жүргізуді қамтиды.

Инклюзивті білім беру дағдылары

Әлеуметтік педагогтар инклюзивті білім беру принциптерін меңгеруі тиіс, яғни ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жасауға дайын болуы керек. Бұл оларды қоғамға бейімдеу, әлеуметтік теңдік пен әділеттілік принциптерін сақтау үшін маңызды.

Психологиялық тұрақтылық пен стресске қарсы тұру қабілеті

Қазіргі заманғы әлеуметтік педагогтарға эмоционалды және психологиялық тұрғыдан төзімді болу керек. Олар қиын әлеуметтік жағдайлармен, түрлі отбасылық және жеке мәселелермен бетпе-бет келіп, шешім қабылдау кезінде салмақты әрі сабырлы болуы тиіс.

Этикалық және құқықтық сауаттылық

Қазіргі қоғамда әлеуметтік педагогтардың кәсіби қызметі заңнамалық нормалар мен этикалық қағидаларға сәйкес болуы қажет. Балалар мен отбасының құқықтарын қорғау, әлеуметтік әділеттілік орнату үшін құқықтық білімді терең меңгеру маңызды.

Коммуникативтік және мультикультуралық дағдылар

Әлеуметтік педагогтар әртүрлі әлеуметтік және этникалық топтармен жұмыс істеуге дайын болуы керек. Бұл көпмәдениетті қоғамдағы қарым-қатынас мәдениетін меңгеруді, түрлі әлеуметтік топтармен жұмыс барысында тіл табыса білуді талап етеді.

Шығармашылық және инновациялық шешімдер қабылдау қабілеті

Қазіргі замандағы әлеуметтік мәселелер стандартты емес шешімдерді талап етеді. Әлеуметтік педагогтар ерекше жағдайларда шығармашылық тәсілдерді қолданып, жаңа және тиімді әдістерді таба білуі тиіс.

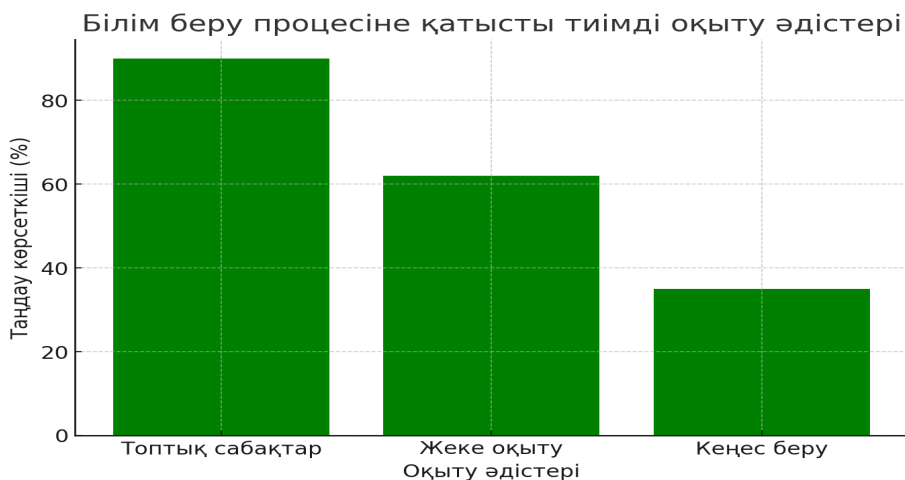
Әлеуметтік педагогтар қоғамдағы әлеуметтік теңсіздікті жоюға атсалысуы керек. Олар әлеуметтік әділеттілік принциптерін сақтап, аз қамтылған топтарға көмек көрсетуге бағытталған бағдарламалар мен жобаларды іске асыруда белсенді болуға тиіс.

Қазіргі уақытта Қазақстанда әлеуметтік педагог мамандарды дайындайтын жоғары оқу орындары баршылық. Біздің ғылыми-зерттеу жұмысымыз барысында әлеуметтік сауалнама ЖОО студенттері арасында жүргізілді. Мақсаты – әлеуметтік педагог кадрларды даярлау процесінде олардың әлеуметтік құзыреттілік деңгейін анықтау. Сауалнамаға 257 респондент қатысты. Жауаптар адал болу үшін сауалнама жасырын түрде жүргізілді. Бірінші сұрақ олардың білім беру процесіне қосқысы келетін пәндерді анықтау болды.

Зерттеу нәтижелері бойынша, әлеуметтік педагогика бағдарламасына келесі пәндерді енгізу ұсынылды:

№	Қосымша пәндер	Маңыздылығы
1	Отбасылық педагогика	Балалар мен ата-аналардың өзара қарым-қатынасын зерттеу
2	Конфликтология	Қиын жағдайлардағы жанжалдарды басқару дағдыларын қалыптастыру
3	Ювенталды педагогика	Балалар мен жасөспірімдердің құқықтары мен қажеттіліктерін қорғау
4	Психодиагностика	Әлеуметтік педагогикалық диагностика әдістерін меңгеру
5	Девиантология	Қиын балалармен және девиантты мінез-құлықты оқушылармен жұмыс істеу

Сауалнаманың келесі сұрағы білім беру процесін жетілдірумен байланысты. «Білім беру мазмұнын толық игеру үшін қандай оқыту әдістері қолайлы?»

Респонденттердің 90%-ы топтық сабақты таңдады. Респонденттердің 62%-ы жеке оқыту әдісін, 35% - ы кеңес беру әдісін таңдады.

Талдау нәтижелері:

Топтық сабақтар (90%) ең жиі қолданылатын әдіс және оның тиімділігі жоғары (88%).

Жеке оқыту (62%) орташа деңгейде қолданылса да, тиімділігі жоғары (75%).

Кеңес беру (35%) студенттер арасында аз қолданылады және оның тиімділігі де төмен (60%).

Қиындықтар:

Кеңес беру және жеке оқыту әдістері жеткілікті деңгейде қолданылмайды, бұл студенттердің нақты жағдайларда жеке жұмыс жүргізу қабілетін төмендетеді.

Топтық сабақтар басым болғандықтан, студенттер жеке әлеуметтік мәселелерді шешу тәжірибесін аз жинайды.

Жетекші педагогтердің қатысуы шектеулі, бұл студенттердің өз бетімен шешім қабылдауына мүмкіндік бермейді.

Ұсыныстар:

□ Кеңес беру әдістерін күшейту – студенттерді жеке әлеуметтік мәселелерді шешуге үйрету.

□ Практикалық оқыту әдістерін диверсификациялау – тек топтық сабақтармен шектелмей, жеке оқыту мен кейс-стадиді кеңінен қолдану.

□ Тәжірибелі әлеуметтік педагогтармен бірге жұмыс істеу мүмкіндігін арттыру – студенттерді шынайы әлеуметтік жағдайларда жұмыс істеуге дайындау.

Біз респонденттерге келесі сұрақта «толыққанды маман болуға кедергі келтіретін факторларды атауды» ұсындық. Нәтижесінде зерттеулер мен сауалнамалар болашақ әлеуметтік педагогтардың кәсіби даярлығында бірнеше маңызды қиындықтар бар екенін көрсетті:

1. Қазақ тіліндегі оқу әдебиеттерінің тапшылығы (91%)

□ Көптеген оқу материалдары орыс немесе ағылшын тілінде қолжетімді, бұл қазақ тілінде білім алатын студенттерге қиындық туғызады. Жаңа оқу құралдары мен әдістемелік материалдарды әзірлеу қажет.

2. Практикалық дайындықтың жеткіліксіздігі (68%)

□ Студенттерге нақты әлеуметтік жобаларда жұмыс істеу мүмкіндігі жеткіліксіз. Теория мен тәжірибе арасындағы алшақтық кәсіби дайындық сапасын төмендетеді.

3. Материалдық-техникалық базаның әлсіздігі (75%)

□ Университеттердегі зертханалар, арнайы бағдарламалар, тренингтер мен оқу құралдарының жетіспеушілігі. Әлеуметтік педагогтардың практикалық машықтануы үшін арнайы орталықтардың қажет екені анықталды.

4. Кәсіби бағдардың жеткіліксіздігі

□ Болашақ педагогтар көбінесе өздерінің нақты міндеттері мен кәсіби талаптары туралы толық түсінікке ие емес. Бұл түлектердің жұмысқа орналасуында қиындықтарға әкеледі.

5. Құқықтық білімнің әлсіздігі (63%)

□ Студенттер әлеуметтік педагогтың құқықтық рөлі мен міндеттері туралы жеткіліксіз білім алады. Әлеуметтік қызметтермен, құқық қорғау органдарымен жұмыс істеуге дайындық деңгейі төмен.

Қорытынды.

Болашақ әлеуметтік педагогтің ғылыми-практикалық дайындық үрдісінде әлеуметтік міндеттерін қалыптастыру — күрделі және көп қырлы процесс. Ол кәсіби құзыреттілікті дамыту, әлеуметтік-педагогикалық проблемаларды түсіну және шешу қабілетін жетілдіруді қамтиды. Әлеуметтік педагог қызметінің негізгі міндеттеріне оқушылардың әлеуметтік бейімделуіне қолдау көрсету, олардың құқықтары мен мүдделерін қорғау, қиын өмірлік жағдайдағы балалармен жұмыс жасау, сонымен қатар білім беру және тәрбие процесін оңтайландыру кіреді.

Педагогикалық практика барысында болашақ әлеуметтік педагогтің әлеуметтік функцияларын қалыптастыру мәселесі білім алушылардың кәсіби дайындық үдерісінде маңызды орын алады. Бұл кезеңде теориялық білімді тәжірибелік әрекеттермен ұштастыру, түрлі әлеуметтік жағдайларды талдау

және оларды шешуге бағытталған дағдыларды дамыту жүзеге асады. Практика болашақ педагогтарға әлеуметтік-педагогикалық қызметтің ерекшеліктерін терең түсінуге, оқушылармен, ата-аналармен, әріптестермен және әлеуметтік қызметтермен тиімді қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік береді.

Педагогикалық практика болашақ маманның әлеуметтік мәселелерді шешудегі құзыреттілігін арттырып қана қоймай, олардың кәсіби этикасын қалыптастырады. Осылайша, әлеуметтік педагог мамандығының функцияларын меңгеру оқу үрдісінің ажырамас бөлігі болып, болашақ маманның жұмысқа деген дайындық деңгейін анықтайды.

Сонымен қатар, болашақ әлеуметтік педагогтердің жұмыс барысында кездесетін әртүрлі әлеуметтік жағдайларға икемделе алуы, сын тұрғысынан ойлау дағдыларын дамытуы және тиімді коммуникация құру қабілеті маңызды рөл атқарады. Ғылыми-практикалық дайындық бұл дағдыларды қалыптастыруға айтарлықтай әсер етеді.

1. Қазіргі кәсіби стандарттар мен педагогикалық практика мәселелері

- Қазақстандағы әлеуметтік педагогтарды даярлау жүйесі негізінен теориялық білімге бағытталған, ал практикалық оқыту жеткіліксіз.

- Педагогикалық практика мерзімі қысқа (2-3 ай), бұл студенттердің шынайы әлеуметтік жұмысқа дайындығын төмендетеді.

- Құқықтық және психологиялық даярлық деңгейі жеткіліксіз, бұл әлеуметтік педагогтардың кәсіби қызметінде қиындықтар туғызуы мүмкін.

- Цифрлық технологияларды пайдалану төмен деңгейде, ал шетелдік тәжірибеде (Еуропа, АҚШ) бұл бағыт белсенді түрде дамуда.

2. Сауалнама және сұхбат нәтижелері

- Студенттер педагогикалық практика барысында көптеген қиындықтарға тап болады, олардың ішінде практикалық дайындықтың әлсіздігі, құқықтық білімнің жеткіліксіздігі және психологиялық тұрақтылықтың төмен деңгейі атап өтілді.

- Педагогикалық практика талаптары студенттердің кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға толық мүмкіндік бермейді.

- Оқытушылар мен студенттердің пікірі бойынша, қазіргі оқу бағдарламасында интерактивті әдістер, инновациялық оқыту құралдары және тәжірибеге бағытталған оқыту жеткіліксіз қолданылуда.

3. Контент-анализ нәтижелері

- Қазақстан мен шетелдік елдердің (Еуропа, АҚШ, Ресей) әлеуметтік педагогтарды даярлау жүйелері салыстырылды.

- Еуропа мен АҚШ-та әлеуметтік педагогтарды даярлау барысында практикалық даярлыққа баса назар аударылады.

- Қазақстанда практика мерзімі қысқа (2-3 ай), ал шетелде 6-12 айлық міндетті практика қарастырылған.

- Қазақстанда құқықтық және психологиялық даярлық шектеулі, ал шетелде бұл аспектілер оқыту бағдарламасының ажырамас бөлігі болып табылады.

4. Эксперименттік зерттеу нәтижелері

- Инновациялық әдістерді (электронды портфолио, кейс-стади) қолдану студенттердің кәсіби дағдыларын айтарлықтай арттырады.

- Теориялық білім мен практиканың өзара байланысын күшейту қажет, өйткені тәжірибелік оқыту әдістерін қолданған студенттердің кәсіби құзыреттілігі жоғары болды.

- Оқытудың интерактивті әдістерін қолдану студенттердің кәсіби дайындығын жақсартуға мүмкіндік береді.

Қорыта келе, болашақ әлеуметтік педагогтердің әлеуметтік міндеттерін қалыптастыру олардың кәсіби біліктілігін арттыруға, тұлғалық дамуына және қоғамдағы әлеуметтік мәселелерді шешуге дайындық деңгейін көтеруге ықпал етеді.

Әдебиеттер

Abdullaeva G.O. (2019) Value orientations of modern youth with different professional orientations. *Pedagogy and psychology*. – No.1 (38).– P.155-163.

Анисимов, О.С. (1996) *Методика: функция, сущность, становление (динамика и связь времен)* М. : ЛМА, - 380 с.

Brake M. (1993) *Comparative Youth Culture: the sociology of youth subcultures in Britain and Canada*. London, Routledge,; Williams J.P. *Youth-Subculture I Studies: Sociological Traditions and Core Concepts* 12. *Sociology Compass*, 2007. Vol. 1, Iss. 2. Pp. 572–593.

Зеер Я.Ф. (2002) Психолого-дидактические конструкции качества профессионального образования. *Образование и наука*. - № 2(14). С. 31-50.

Иванина С.А. (2016) Роль качеств личности Б. Алтынсарина в профессионально педагогической деятельности. *Педагогическая наука и практика*, 3(8), 112-117.

Кужахметова К.Ш. (2019) Социально-экономическая модернизация в Казахстане глазами казахских просветителей (задачи технического и профессионального образования в XIX и XXI веках). *Наука и образование*, 1(12), 29-35.

Malikkyzy L., Zhanbekov H.N., Sagimbaiyeva A.E., & Nugmanova L.A. (2022). Environmental competence of future teachers of pedagogical universities. *Scientific journal "Bulletin of NAS RK"*. - (2), P. 120-128.

Профессиональный стандарт «Психологическая и социальная работа». Утверждены приказом министра труда и социальной защиты населения Республики Казахстан от 30 мая 2019 года №292.

«Типовые квалификационные характеристики должностей педагогических работников и приравненных к ним лиц». Приказ министра образования и науки РК от 13 июля 2009 года №338 и изменения от 31 марта 2022 года №121.

Сериков В.В. (2008) Компетентностная модель содержания высшего образования – путь к новому качеству. *Управление качеством подготовки будущих специалистов в условиях перехода на многоуровневое образование: сб. науч. ст. по итогам всерос. науч.- практ. конф.* Ч. 1. С. 342-349.

Cohen, A. (2005) Research on the problems of social disorganization and deviant behavior. *Sociology today*. No. 4. pp. 21-23.

Сохор, А. М. (1974) *Логическая структура учебного материала. Вопросы дидактического анализа* - М. : Педагогика, - 192 с.

Weissman S. (2020). It is a different world. *Diverse Issues in Higher Education*, 37(4), P. 10-12..

References

Abdullaeva G.O. (2019) Value orientations of modern youth with different professional orientations. *Pedagogy and psychology*. No.1 (38). – P.155-163. (in English)

Anisimov, O. S. (1996) *Metodika: funkcija, sushhnost', stanovlenie (dinamika i svjaz' vremen)*.

[Methodology: function, essence, formation (dynamics and connection of times)]. - M. : LMA., - 380 s. (in Russian)

Brake M. (1993) Comparative Youth Culture: the sociology of youth subcultures in Britain and Canada. London, Routledge,; Williams J.P. Youth-Subculture I Studies: Sociological Traditions and Core Concepts 12. Sociology Compass, 2007. Vol. 1, Iss. 2. Pp. 572–593 (in English)

Zeer Ja.F. (2002) Psihologo-didakticheskie konstrukcii kachestva professional'nogo obrazovaniya. Obrazovanie i nauka..[Psychological and didactic constructions of the quality of professional education. Education and science]. № 2(14). S. 31-50. (in Russian)

Ivanina S.A. (2016) Rol' kachestv lichnosti Y. Altynsarina v professional'no pedagogicheskoy dejatel'nosti. Pedagogicheskaja nauka i praktika [The role of personality traits S. Altynsarina in professional teaching activities. Pedagogical science and practice]. 3(8), 112-117. (in Russian)

Kuzhahmetova K.Sh. (2019) Social'no-jekonomicheskaja modernizacija v Kazahstane glazami kazahskih prosvetitelej (zadachi tehničeskogo i professional'nogo obrazovaniya v XIX i XXI vekah). Nauka i obrazovanie. [Socio-economic modernization in Kazakhstan through the eyes of Kazakh educators (tasks of technical and vocational education in the 19th and 21st centuries). Science and education] 1(12), 29-35. (in Russian)

Malikkyzy L., Zhanbekov H.N., Sagimbaiyeva A.E., & Nugmanova L.A. (2022). Environmental competence of future teachers of pedagogical universities. Scientific journal «Bulletin of NAS RK», (2), 120–128. (in English)

Professional'nyj standart «Psihologicheskaya i social'naya rabota». Utverzhdeny prikazom ministra truda i social'noj zashchity naseleniya Respubliki Kazahstan ot 30 maya 2019 goda №292. [Professional standard “Psychological and social work” approved by the order of the minister of Labor and social protection of the Republic of Kazakhstan dated May 30, 2019 No. 292] (in Russian)

Tipovye kvalifikacionnye harakteristiki dolzhnostej pedagogicheskikh rabotnikov i priravnennyh k nim lic. Prikaz ministra obrazovaniya i nauki RK ot 13 iyulya 2009 goda №338 i izmeneniya ot 31 marta 2022 goda №121.[«Standard qualification characteristics of the positions of teachers and persons equated to them» . Order of the minister of Education and science of the Republic of Kazakhstan dated July 13, 2009 No. 338 and changes No. 121 dated March 31, 2022.] (in Russian)

Serikov V.V. (2008) Kompetentnostnaja model' soderzhanija vysshego obrazovaniya – put' k novomu kachestvu. [The competence model of the content of higher education – the path to a new quality]. Upravlenie kachestvom podgotovki budushhih specialistov v uslovijah perehoda na mnogourovnevoe obrazovanie: sb. nauch. st. po itogam vseros. nauch.- prakt. konf. Ch. 1. S. 342-349. (in Russian)

Cohen, A. (2005) Research on the problems of social disorganization and deviant behavior. Sociology today.. No. 4. pp. 21-23.(in English)

Sohor, A. M. (1974) Logicheskaja struktura uchebnogo materiala. [The logical structure of the educational material]. Voprosy didakticheskogo analiza - M. : Pedagogika, - 192 s. (in Russian)

Weissman S. (2020). It is a different world. Diverse Issues in Higher Education, 37(4), 10-12. (in English)

 CONTENTS

PEDAGOGY

P. Abdurazova, A. Ussenbay, M. Aldanazarova ADVANCING INCLUSIVE EDUCATION: THE IMPACT AND POTENTIAL OF VIRTUAL LABORATORY SIMULATIONS FOR STUDENTS WITH DISABILITIES IN CHEMISTRY.....	5
A.M. Abdykhalykova, A.K. Serdalina, G. Baigunissova EFFECTIVENESS OF WEB 2.0 TESTING PROGRAMS IN TEACHING ENGLISH IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	23
Zh.S. Assanova, Sh.M. Maigeldiyeva, Zh. Saparkyzy POSSIBILITIES OF USING SMART TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS.....	39
A.E. Bitemirova, Sh.Zh. Mutalieva, K.Z. Kerimbaeva STUDYING THE IMPORTANCE AND FEATURES OF USING VR IN CHEMISTRY LESSONS AT UNIVERSITIES.....	55
Y. Gelişli, A. Kuralbayea, L. Kazykhankyzy EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNDERGRADUATE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THEIR LECTURERS AND ACADEMIC SELF-CONFIDENCE.....	68
M.B. Dzhanaev, K.A. Baigutov THEORETICAL PROBLEMS OF ETHNOAESTHETICS IN ART EDUCATION.....	79
A. Duisembekova, A. Soltabayeva, A. Zhuravel, D. Kanayeva INTEGRATION OF AN AGAR ART TO A RESEARCH-ORIENTED MICROBIOLOGY LABORATORY SYLLABUS.....	96
M.M. Duisenova, A.N. Zhorabekova, T.A. Ainabekova GAMIFICATION STRATEGIES IN PRIMARY SCHOOL ENGLISH CLASSES: ENHANCING MOTIVATION AND LANGUAGE ACQUISITION THROUGH DIGITAL GAMES.....	112
D. Erdembekova, A. Issakyzy, B.K. Ospanova THE INFLUENCE OF REGGIO PEDAGOGY ON THE DEVELOPMENT AND EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN.....	129
G.S. Yersultanova, R.K. Toleubekova, M.P. Asylbekova FEATURES OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL FUNCTIONS OF THE FUTURE SOCIAL PEDAGOGUE IN THE COURSE OF SCIENTIFIC AND PRACTICAL TRAINING.....	148

N. Zhienbayeva, K. Zhumabay, A. Karabayeva EFFECTIVE WAYS TO TEACH STUDENTS TO WRITE ESSAYS IN THE FORMATION OF READING AND WRITING LITERACY.....	170
A.K. Kaldarova, M.A. Vasquez, T.A. Kulgildinova IMPROVING ORAL PROFICIENCY IN STUDENTS THROUGH CASE STUDY-BASED PEDAGOGICAL APPROACHES.....	184
B.S. Kapalbek, A.E. Kalenbekova POSITIONS OF AKYMET BAITURSYNOV IN RELATION TO PRIMARY SCHOOL.....	196
M.B. Kengessova, L. Demchenko METAPHOR IN THE ASPECT OF SPEECH DEVELOPMENT OF SCHOOLCHILDREN IN GRADES 5-8.....	207
Y.A. Kumarev, N.V. Mirza, Y. Gelişli INSTAGRAM AS A TOOL FOR THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING AMONG STUDENTS IN ENGLISH LESSONS.....	221
G. Makharova ENHANCING THE LINGUODIDACTIC POTENCIAL OF PRE-SERVICE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THROUGH THE USE OF DIGITAL TOOLS.....	235
A.Zh. Murzalinova, N.I. Pustovalova, N.T. Ualiyeva THE PRACTICE OF INCLUSIVE EDUCATION IN THE INTEGRATION WITH CONTINUOUS PROFESSIONAL PROGRESS OF THE STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS.....	255
S.K. Mussina, S.K. Mukanova, M.A. Serebryanikova TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AT UNIVERSITY.....	271
A. Tuzdybayeva1*, U. Kyakbayeva 1, Ayşe Dilek Öğretir Özçelik THE PROBLEM OF DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS IN PRESCHOOLERS.....	284
N.Kh. Shadieva EFFECTIVE METHODS OF ONLINE TEACHING KAZAKH LANGUAGE.....	297

ECONOMICS

Zh.M. Abuova, A.K. Akpanov, S.S. Abdildin THE IMPACT OF FINANCIAL SUPPORT FOR ENTREPRENEURSHIP ON THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN KAZAKHSTAN.....	312
Zh. Assylbekova, T. Apendiyev, Z. Aktamberdieva RENEWAL AND REVIVAL OF NATIONAL INDUSTRIAL PERSONNEL OF KAZAKHSTAN (1991-2009).....	324
K.T. Auyezova, A.A. Shametova, A.K. Yelemesov SMALL BUSINESS AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY (USING THE EXAMPLE OF THE EAST KAZAKHSTAN REGION OF KAZAKHSTAN).....	344
A.K. Bakenova, Dmitry V. Bakhteev IMPROVING MECHANISMS OF MANAGERIAL DECISION-MAKING USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES.....	363
A.M. Yessirkepova, D.M. Makhmud, R.N. Serikova STUDY OF NATURAL RESOURCES UTILIZATION IN AGRO- INDUSTRIAL COMPLEX WITHIN THE FRAMEWORK OF CHANGING CLIMATIC CONDITIONS.....	380
N.N. Zhanakova, A.T. Кабиева, A.T. Karipova REAL INCOMES OF THE POPULATION: CURRENT TRENDS AND CAUSES OF INEQUALITY.....	401
A.T. Kokenova, J.S. Kazanbayeva, A.K. Kupesheva RESEARCH OF THE DYNAMICS OF THE LIVESTOCK INDUSTRY DEVELOPMENT.....	414
N. Mazhitova, M. Umirzakova, A. Abdimomynova INTELLECTUAL CAPITAL AS A DRIVER OF ECONOMIC GROWTH.....	436
L.M. Sembiyeva, A.A. Sharipbay, A.S. Turginbayeva NEW TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL ANALYTICS OF AN EXCHANGE TRADER.....	449
L. Taizhanov, Zh. Zhetibayev, A. Mutaliyeva THE IMPACT OF ORGANIZATIONAL CULTURE ON EMPLOYEE MOTIVATION AND ITS ECONOMIC IMPLICATIONS FOR BUSINESS PERFORMANCE.....	460

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

- П.А. Абдуразова, А.Ү. Үсенбай, М.Ш. Алданазарова**
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ІЛГЕРІЛЕТУ: МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ
ОҚУШЫЛАРҒА АРНАЛҒАН ВИРТУАЛДЫ ХИМИЯ ЗЕРТХАНАСЫНЫҢ
СИМУЛЯЦИЯСЫНЫҢ ӘСЕРІ МЕН ӘЛЕУЕТІ.....5
- А.М. Абдыхалыкова, А.К. Сердалина, Г. Байгунисова**
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА
WEB 2.0 ТЕСТІЛЕУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....23
- Ж.С. Асанова, Ш.М. Майгельдиева, Ж. Сапарқызы**
БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ДАЙЫНДАУДА СМАРТ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ.....39
- А.Е. Битемирова, Ш.Ж. Мүталиева, К.З. Керимбаева**
ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРНЫНДА ХИМИЯ САБАҒЫНДА VR-ДЫ
ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫН ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІН
ЗЕРТТЕУ.....55
- Ю. Гелишли, А. Күралбаева, Л. Қазыханқызы**
БАКАЛАВРИАТ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ӨЗ ОҚЫТУШЫЛАРЫНА ДЕГЕН
КӨЗҚАРАСТАРЫ МЕН ӨЗІНЕ ДЕГЕН АКАДЕМИЯЛЫҚ СЕНІМДІЛІК
АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТЫ ЗЕРТТЕУ.....68
- М.Б. Джанаев, К.А. Байгутов**
КӨРКЕМ БІЛІМДЕГІ ЭТНОЭСТЕТИКАНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....79
- А.Ж. Дүйсембекова, А.Д. Солтабаева, А. Журавель, Д.А. Канаева**
АГАР АРТ-ТЫ МИКРОБИОЛОГИЯНЫ ЗЕРТТЕУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН
ЗЕРТХАНАЛЫҚ СИЛЛАБУСҚА ЕНГІЗУ.....96
- М.М. Дуйсенова, А.Н. Жорабекова, Т.А. Айнабекова**
БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРҒА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА
ГЕЙМИФИКАЦИЯ СТРАТЕГИЯЛАРЫ: ЦИФРЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ
МОТИВАЦИЯ МЕН ТІЛДІ МЕНГЕРУДІ ЖЕТІЛДІРУ.....112
- Д.А. Ердембекова, А. Исақызы, Б.К. Оспанова**
РЕДЖИО ПЕДАГОГИКАНЫҢ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ
ДАМУЫ МЕН ТӘРБИЕЛЕУГЕ ӘСЕРІ.....129

Г.С. Ерсултанова, Р.К. Толеубекова, М.П. Асылбекова ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ БАРЫСЫНДА БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ФУНКЦИЯЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	148
Н. Жиенбаева, К. Жұмабай, А. Карабаева ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖӘНЕ ЖАЗУ САУАТТЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ЭССЕ ЖАЗУҒА ҮЙРЕТУДІҢ ТИІМДІ ТӘСІЛДЕРІ.....	170
А.К. Калдарова, М.А. Васкес, Т.А. Кульгильдинова КЕЙС-СТАДИ ӘДІСІНЕ НЕГІЗДЕЛГЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕР АРҚЫЛЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ АЙТЫЛЫМ DAҒДЫЛАРЫНЫҢ ДЕҢГЕЙІН ЖЕТІЛДІРУ.....	184
Б.С. Қапалбек, А.Е. Каленбекова АҚЫМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫНЫҢ БАСТАУЫШ МЕКТЕПКЕ ҚАТЫСТЫ ҰСТАНЫМДАРЫ.....	196
М.Б. Кеңесова, Л.Н. Демченко 5-8-СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ СӨЙЛЕУІН ДАМЫТУ АСПЕКТИСІНДЕГІ МЕТАФОРА.....	207
Я.А. Кумарев, Н.В. Мирза, Ю. Гелишли INSTAGRAMДЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ СЫНИ ОЙЛАУЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӘНЕ ДАМЫТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНУ.....	221
Г.С. Махарова ЦИФРЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН АРТТЫРУ.....	235
А.Ж. Мурзалинова, Н.И. Пустовалова, Н.Т. Уалиева ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР СТУДЕНТТЕРДІҢ ҮЗДІКСІЗ КӘСІБИ ДАМУЫН ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУМЕН ИНТЕГРАЦИЯЛАУ ТӘЖІРИБЕСІ.....	255
С.Қ. Мусина, С.Қ. Мұқанова, М.А. Серебряникова УНИВЕРСИТЕТТЕ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫНДА ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУ.....	271

А.Т. Туздыбаева, У.Қ. Қыяқбаева, Ayşe Dilek Öğretir Özçelik
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА СЫНИ ТҮРҒЫДАН
ОЙЛАУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ МӘСЕЛЕСІ.....284

Н.Х. Шадиева
ҚАЗАҚ ТІЛІН ОНЛАЙН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕРІ.....297

ЭКОНОМИКА

Ж.М. Абуова, А.К. Ақпанов, С.С. Абдильдин
ҚАЗАҚСТАНДА ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМУҒА
КӘСІПКЕРЛІКТІ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУДЫҢ ӘСЕРІ.....312

Ж. Асылбекова, Т. Әпендиев, З. Ақтамбердиева
ҚАЗАҚСТАН ИНДУСТРИЯСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ КАДРЛАРЫН ЖАҒАРТУ
ЖӘНЕ ҚАЙТА ЖАҒҒЫРТУ (1991-2009 жж.).....324

К.Т. Ауезова, А.А. Шаметова, Ә.К. Елемесов
ШАҒЫН БИЗНЕС ӨНІРЛІК ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ
РЕТІНДЕ (ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ МЫСАЛЫНДА).....344

А.К. Бакенова, Д.В. Бахтеев
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНА
ОТЫРЫП БАСҚАРУШЫЛЫҚ ШЕШІМДЕР ҚАБЫЛДАУ ТЕТІКТЕРІН
ЖЕТІЛДІРУ.....363

А.М. Есиркепова, Д.М. Махмуд, Р.Н. Серикова
КЛИМАТТЫҚ ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ ӨЗГЕРУІ ШЕҢБЕРІНДЕ
АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ
ПАЙДАЛАНУДЫ ЗЕРТТЕУ.....380

Н.Н. Жанакоева, А.Т. Кабиева, А.Т. Карипова
ХАЛЫҚТЫҢ НАҚТЫ КІРІСТЕРІ: ТЕҢСІЗДІКТІҢ ҚАЗІРГІ
ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН СЕБЕПТЕРІ.....401

А.Т. Көкенова, Ж.С. Казанбаева, А.К. Купешева
МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНЫҢ ДАМУ ДИНАМИКАСЫН
ЗЕРТТЕУ.....414

Н.Ә. Мәжитова, М.А. Умирзакова, А.Ш. Абдимомынов
ЗИЯТКЕРЛІК КАПИТАЛ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСІМНІҢ
ДРАЙВЕРІ РЕТІНДЕ.....436

Л.М. Сембиева, А.Ә. Шәріпбай, А.С. Тургинбаева
БИРЖАЛЫҚ ТРЕЙДЕРДІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ АНАЛИТИКАСЫН
ДАМУ ТУДАҢ ЖАҢА ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ.....449

Л.Т. Тайжанов, Ж.К. Жетібаев, А.А.Мугалиева
ҰЙЫМДЫҚ МӘДЕНИЕТТІҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР МОТИВАЦИЯСЫНА
ӘСЕРІ ЖӘНЕ БИЗНЕСТІҢ НӘТИЖЕЛІЛІГІ ҮШІН ЭКОНОМИКАЛЫҚ
САЛДАРЫ.....460

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

- П.А. Абдуразова, А.У. Усенбай, М.Ш. Алданазарова**
ПРОДВИЖЕНИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ВЛИЯНИЕ И
ПОТЕНЦИАЛ ВИРТУАЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ СИМУЛЯЦИЙ ПО
ХИМИИ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ С ОГРАНИЧЕННЫМИ
ВОЗМОЖНОСТЯМИ.....5
- А.М. Абдыхалыкова, А.К. Сердалина, Г. Байгунисова**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОГРАММ ТЕСТИРОВАНИЯ WEB 2.0 ПРИ
ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ
ЗАВЕДЕНИЯХ.....23
- Ж.С. Асанова, Ш.М. Майгельдиева, Ж. Сапаркызы**
ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГИЙ В
ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ.....39
- А.Е. Битемирова, Ш.Ж. Муталиева, К.З. Керимбаева**
ИЗУЧЕНИЕ ВАЖНОСТИ И ОСОБЕННОСТЕЙ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ VR
НА УРОКАХ ХИМИИ В ВУЗАХ.....55
- Ю. Гелишли, А. Куралбаева, Л. Казыханкызы**
ИЗУЧЕНИЕ ВЗАИМОСВЯЗИ МЕЖДУ ОТНОШЕНИЕМ СТУДЕНТОВ
БАКАЛАВРИАТА К СВОИМ ПРЕПОДАВАТЕЛЯМ И АКАДЕМИЧЕСКОЙ
УВЕРЕННОСТЬЮ В СЕБЕ.....68
- М.Б. Джанаев, К.А. Байгутов**
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ЭТНОЭСТЕТИКИ В
ХУДОЖЕСТВЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ.....79
- А.Ж. Дуйсембекова, А.Д. Солтабаева, А. Журавель, Д.А. Канаева**
ИНТЕГРАЦИЯ АГАР АРТ В СИЛЛАБУС В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКО-
ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ЛАБОРАТОРНЫЕ ЗАНЯТИЯ
ПО МИКРОБИОЛОГИИ.....96
- М.М. Дуйсенова, А.Н. Жорабекова, Т.А. Айнабекова**
СТРАТЕГИИ ГЕЙМИФИКАЦИИ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В
НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ: ПОВЫШЕНИЕ МОТИВАЦИИ И
ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ С ПОМОЩЬЮ ЦИФРОВЫХ ИГР.....112
- Д.А. Ердембекова, А. Исакызы, Б.К. Оспанова**
ВЛИЯНИЕ РЕДЖИО ПЕДАГОГИКИ НА РАЗВИТИЕ И ВОСПИТАНИЕ
ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....129

Г.С. Ерсултанова, Р.К. Толеубекова, М.П. Асылбекова ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ БУДУЩЕГО СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ХОДЕ НАУЧНО- ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ.....	148
Н. Жиенбаева, К. Жумабай, А. Карабаева ЭФФЕКТИВНЫЕ СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ НАПИСАНИЮ ЭССЕ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ И ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ УЧАЩИХСЯ.....	170
А.К. Калдарова, М.А. Васкес, Т.А. Кульгильдинова СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РАЗГОВОРНЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ С ПОМОЩЬЮ МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ, ОСНОВАННЫХ НА КЕЙС-СТАДИ.....	184
Б.С. Капалбек, А.Е. Каленбекова ПОЗИЦИИ АКЫМЕТА БАЙТУРСЫНОВА ПО ОТНОШЕНИЮ К НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....	196
М.Б. Кенесова, Л.Н. Демченко МЕТАФОРА В АСПЕКТЕ РЕЧЕВОГО РАЗВИТИЯ ШКОЛЬНИКОВ 5-8 КЛАССОВ.....	207
Я.А. Кумарев, Н.В. Мирза, Ю. Гелишли INSTAGRAM КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	221
Г.С. Махарова ПОВЫШЕНИЕ ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ ПУТЕМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ.....	235
А.Ж. Мурзалинова, Н.И. Пустовалова, Н.Т. Уалиева ПРАКТИКА ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ИНТЕГРАЦИИ С НЕПРЕРЫВНЫМ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМ РАЗВИТИЕМ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ.....	255
С.К. Мусина, С.К. Муканова, М.А. Серебряникова ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ИНКЛЮЗИВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ УНИВЕРСИТЕТА.....	271

А.Т. Туздыбаева, У.К. Кыякбаева, Ayşe Dilek Öğretir Özçelik
ПРОБЛЕМА РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ
У ДОШКОЛЬНИКОВ.....284

Н.Х. Шадиева
ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ КАЗАХСКОМУ
ЯЗЫКУ.....297

ЭКОНОМИКА

Ж.М. Абуова, А.К. Акпанов, С.С. Абдильдин
ВЛИЯНИЕ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА
НА РАЗВИТИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА
В КАЗАХСТАНЕ312

Ж. Асылбекова, Т. Апендиев, З. Ақтамбердиева
ОБНОВЛЕНИЕ И ВОЗРОЖДЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ
ИНДУСТРИАЛЬНЫХ КАДРОВ КАЗАХСТАНА (1991-2009 гг.)324

К.Т. Ауезова, А.А. Шаметова, А.К. Елемесов
МАЛЫЙ БИЗНЕС КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ
ЭКОНОМИКИ (НА ПРИМЕРЕ ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ
ОБЛАСТИ КАЗАХСТАНА).....344

А.К. Бакенова, Д.В. Бахтеев
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИНЯТИЯ
УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ
ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....363

А.М. Есиркепова, Д.М. Махмуд, Р.Н. Серикова
ИССЛЕДОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ В
АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ В РАМКАХ ИЗМЕНЕНИЯ
КЛИМАТИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ.....380

Н.Н. Жанакоева, А.Т. Кабиева, А.Т. Карипова
РЕАЛЬНЫЕ ДОХОДЫ НАСЕЛЕНИЯ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ
И ПРИЧИНЫ НЕРАВЕНСТВА.....401

А.Т. Кокенова, Ж.С. Казанбаева, А.К. Купешева
ИССЛЕДОВАНИЕ ДИНАМИКИ РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ
ЖИВОТНОВОДСТВА.....414

Н.А. Мажитова, М.А. Умирзакова, А.Ш. Абдимомынова ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ КАПИТАЛ КАК ДРАЙВЕР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	436
Л.М. Сембиева, А.А. Шарипбай, А.С. Тургинбаева НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ АНАЛИТИКИ БИРЖЕВОГО ТРЭЙДЕРА.....	449
Л.Т. Тайжанов, Ж.К. Жетибаев, А.А. Муталиева ВЛИЯНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ НА МОТИВАЦИЮ СОТРУДНИКОВ И ЕЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ БИЗНЕСА.....	460

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Редакторы: *Д.С. Аленов, Ж.Ш. Әден*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадыранова*

Подписано в печать 28.02.2025.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

41,0 п.л. Заказ 1.